

Čadavci z Žirovskega vrha

Vili Rakovc, Renato Vidrih

Vzhodno od Žirov se dviguje greben Žirovskega vrha, ki je zgrajen pretežno iz srednjepermjskih grōdenskih peščenjakov, meljevcev in konglomeratov. V grapah potokov, ki sekajo zahodni greben, pogosto naletimo na plasti kremenovih peščenjakov, redkeje konglomeratov. V teh plasteh je precej razpok popolnjenih s kremenom. Če se dvignemo na greben do Žirovskega vrha in zavijemo proti vzhodu proti kmečkemu turizmu Šimec v Brebovnici, prečkamo grōdensko formacijo – brebovniški člen s sivimi in sivozelenimi peščenjaki, meljevci in konglomerati – in pridemo na zgornjekarbonske plasti iz temnosivih glinavcev z lečami peščenjakov, ponekod meljevcev in laporovcev, ki prehajajo v laporne apnenice. Plasti so močno tektonsko poškodovane, saj jih seka Šimcov prelom v smeri severozahod-jugovzhod. Kristali čadavca so v teh plasteh.

Pred leti so te plasti zgornjekarbonskih peščenjakov zdrsele iz enega od cestnih usekov med Žirovskim vrhom in Brebovnico, približno na nadmorski višini 600 m, in v peščenjaku smo našli leče žilnega kremenca. V razpokah leč so bili priraščeni kristali, značilni za alpske razpoke. Kristali so pogosto čadavo rjavo obarvani, izraziteje temnejši na robovih romboedrov. Čadavo so obarvani zaradi radioaktivnih mineralov, ki so značilni za celotno območje Žirovskega vrha. Najdenih je bilo tudi nekaj primerkov obojestransko zaključenih kristalov **čadavca** in zelo

*Skupek kristalov čadavca;
45 x 35 mm. Najdba in zbirka
Vilija Rakovca. Foto: Miha Jeršek*

V zgornjekarbonskih plasteh so ponekod leče peščenjakov, v katerih lahko najdemo lepe kristale čadavca. Foto: Renato Vidrih

Kristali kremena so zaradi naravnega radioaktivnega sevanja rahlo čadavi. Velikost kristalov na posnetku je do 20 mm. Najdba in zbirka Vilija Rakovca. Foto: Miha Jeršek

lepi skupki conarno raščениh fantomov, pa tudi fantomi, ki so jih conarno obarvali vključki klorita. Kristali so veliki do 30 mm, največji celo do 40 mm.

Danes so razmere bistveno spremenjene in le redko najdemo skromne kristale čadavca.

Literaturna vira:

GRAD, K., L. FERJANČIČ, 1976: *Osnovna geološka karta SFRJ 1: 100 000, tolmač za list Kranj*. Zvezni geološki zavod, Beograd.

MLAKAR, I., L. PLACER, 2000: *Geološka zgradba Žirovskega vrha in okolice*. Rudnik urana Žirovski vrh, doneski 1, str. 34-45. Didakta, Radovljica.